

xam auxilio, spectat scrutari quousque lux superna irradiat, ut divino dono penitus perfruatur. Hinc Petrus Ap. (1). *Lac rationabile*, doctrinam fidei esse docet; et Paulus (2) obsequium, quod Deo per Evangelica mandata praebeamus, *rationabile* esse affirmat.

43. **Dicendum V.** Theologia Moralis, ascetica, et mystica necessaria est ad Sacram Scientiam, pro fidelium respectivis officiis.

Quod quidem sat obvium est. Populus enim christianus est *populus Dei, genus electum, gens sancta, populus acquisitionis, ut virtutes annuntiet eius, qui de tenebris eum vocavit in admirabile lumen suum* (3); Spiritus Sancti, *qui manebit nobiscum in aeternum*, charismata numquam in Ecclesia deficient. Oportet ergo ut Scientia Sacra non solum moralia praecepta, sed sublimiorem sanctitatis viam et Spiritus S. mysticos affatus etiam scrutetur.

CAPUT IV.

De argumentis theologicis et eorum fontibus.

ARTICULUS I.

Argumenta scientiae sacrae.

44. Notavit D. Thomas, Scientiam Sacram esse argumentativam (4): et sane, ex praeiactis fundamentis res est aperta. In primis, cum sit scientia, deducit ex principiis conclusiones; quod est argumentari. Deinde errantes impugnat; eorum dissolvit argumenta; etiam sua variis argumentis confirmat principia, cum opus fuerit; ut Apostolus ad munus spectare episcopi docebat: *Amplectentem eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem, ut potens sit exhortari in doctrina sana, et eos qui contradicunt arguere* (5). Huius argumentationis praebuit nobis ipse Apostolus exemplum, dum multis argumentis sive ex fide, sive ex ratione petitis, omnium futuram resurrectionem suadebat Corinthiis (6).

Per se autem, seu ex natura rei, non debet Theologus sua demonstrare principia. Est enim haec scientia altiori, divinae nempe, subordinata, cum ex Dei revelatione procedat. Jam vero, scientiae altioribus subiectae, quemadmodum ab iis reguntur, ita iisdem

(1) 1, Pet. II, 2. — (2) Rom. XII, 1. — (3) 1, Pet. II, 9. — (4) Q. I, a. 8, Sum. The. — (5) Tit. I, 19. — (6) 1.ª Cor. XV.

committere debent, ut sibi tradita principia confirmet et ostendant.

45. Ex quo elucet, è natura sua ordinari theologicam scientiam ad fidelium mentes informandas, ut *abundent fide, sermone, scientia* (1); quemadmodum etiam ad Parisienses Theologiae magistros Gregorius IX monebat: «Quoniam fides non habet meritum, cui humana ratio praebet experimentum. Credit intellecta natura, sed fides ex sui virtute gratuita intelligentia credita comprehendit, quae audax et improba penetrat, quo naturalis negavit attingere intellectus.»

Verumtamen, erga illos qui divinae non subjiciuntur auctoritati, Scientia Theologica officium supremæ scientiæ exercet, sua confirmans principia. Uti Metaphysica, quae inter naturales scientias supremum tenet culmen, neganti aliquod principium per alia principia illi declarare et suadere conatur; negantem autem omnia veluti amentem dimittit. Pariter in Scientia sacra, quae in naturalibus superiorem nullam suspicit scientiam, negantibus aliqua de sacra doctrina fidei, per alias eiusdem fidei veritates illa probantur: si vero errantes omnem penitus respuant fidem, uti hodierna rationalistarum facit turba, eorum tantum fallacibus argumentis respondetur, ostendendo quam imprudenter et irrationabiliter illis ducentur.

Ideo ait Suarez (2): «Officium Doctoris theologi non est tantum deducere conclusionem ex principiis creditis, sed etiam ipsa principia fidei roborare, illustrare, et credibilia facere, et ab hostibus fidei defendere, ut sumitur ex Augustino, l. 14, de Trinit. c. 1.»

ARTICULUS II.

Quaenam sint genera et varietas argumentorum theologicorum.

46. Generatim duplex in Theologia fieri potest partitio argumentorum: quia sunt, vel *intrinseca* (ipsi scientiæ), vel *extrinseca*; *mediata*, vel *immediata*. Argumenta quae ad fidem pertinent sunt Theologicae scientiæ *intrinseca*; quae vero non supergrediuntur naturalem rationem, sunt *extrinseca*. Principia ex quibus probantur theologicae conclusiones, sunt argumenta theologica *immediata*; quae vero vim habent ad ipsa principia suadenda, sunt dicenda *mediata*.

(1) 2.ª Cor. VIII, 7. — (2) Trac. 2, de Relig. l. 4, 17, n. 6.

Dico I. Veritates fidei sunt argumenta theologica immediata et intrinseca.

47. 1.º Gregorius IX in laudata saepe epistola ad magistros Parisienses: «Districte praecipimus, ait, ut... contenti terminis a Patribus institutis, mentes auditorum vestrorum fructu coelestis eloqui saginetis, ut limpidas aquas et puras... hauriant *de fontibus Salvatoris*.»

Ad rem quoque Augustinus (1): «In quibusdam rebus ad doctrinam salutarem pertinentibus, quas ratione nondum percipere valemus, fides praecedat rationem, qua cor mundetur, ut magnae rationis capiat et perferat lucem... Et ideo rationabiliter dictum est per prophetam: nisi *credideritis non intelligetis*... Si a me infidelis rationem poscit fidei et spei meae, et video quod antequam credat capere non potest; hanc ipsam ei reddo rationem in qua, si fieri potest, videat, quam praepostere ante fidem poscat rationem earum rerum quas capere non potest. Si autem jam fidelis rationem poscat, ut quod credit intelligat, capacitas ejus intuenda est, ut secundum eam ratione reddita, sumat fidei suae, quantum potest, intelligentiam; majorem si plus capit; minorem si minus... Haec dixerim, ut fidem tuam ad amorem intelligentiae cohorter, ad quam ratio vera perducit, et cui fides animum praeparat.»

2.º Ratio perspicua desumitur ex Theologiae definitione supra tradita (2).

Dico II. Definitiones Ecclesiae sunt argumenta Theologica intrinseca, sed mediata.

Nota. Haec, et quae sequuntur, paucis innuimus, alibi fusius enucleanda.

48. Ratio est, quia gaudet Ecclesia auctoritate infallibili ad discernendum de iis quae ad fidem spectant; et fides ipsa docet hanc Ecclesiae praerogativam. Ergo quaelibet Ecclesiae definitio est argumentum intrinsecum et mediatum.

Ant. patet 1.º ex Vat. Conc. (Const. *Dei Filius* c. 3): «Fide divina et catholica ea omnia credenda sunt, quae in Verbo Dei scripto vel tradito continentur, et ab Ecclesia tamquam divinitus revelata credenda proponuntur.»

2.º Ex perpetua traditione; quia a tempore Apostolorum et deinceps rejecti fuere ab Ecclesia, tamquam haeresi infecti, quicumque ipsius definitis circa fidem doctrinis non adhaeserunt.

3.º Jussit Christus credere Ecclesiae sub comminatione damnationis (3): Et Paulus Ecclesiam vocat; *Columnam et firmamentum veritatis* (4).

(1) Ep. 120, n. 3.—(2) Cap. I, a. I, n. 1.—(3) Marc. c. XVI, 15,—(4) 1.^a Tim. III, 15.

49. **Dico III.** Definitiones Rom. Pontificis eadem donantur auctoritate.

1.º Ex Vat. Conc. docente: «Rom. Pontificem... ea infallibilitate pollere, qua divinus Redemptor Ecclesiam suam in definienda doctrina de fide vel de moribus instructam esse voluit.»

2.º Petrus firmissimum et indefectibile Ecclesiae fundamentum fuit positus, ut eam in fide confirmaret et pasceret (1): sucesor autem Petri est Rom. Pontifex, ut alibi ostenditur.

Dico IV. Definitiones Conc. OEcumenici eadem vim ad probandum habent ac Ecclesiae et Rom. Pontificis sententiae.

50. Perspicuum est 1.º quia repraesentant OEcumen. Concilia Ecclesiam, et praesidem atque approbantem habent Romanum Pontificem.

2.º Ex perpetua traditione. Quemadmodum enim Apostoli in primo Concilio dixerunt: «*Visum est Spiritui Sancto et nobis*,» ita semper in Ecclesia creditum est, a Sp. Sancti instinctu Conciliorum Universalium definitiones circa fidem et mores procedere.

Dico V. SS. Patrum sententiae argumenta praebent intrinseca et mediata ad Sacram Scientiam.

51. 1.º Trid. Syn. in Sess. IV. praescribit. «Ut nemo... contra unanimum consensum Patrum, ipsam Scripturam Sacram interpretari audeat.»

2.º Gregorius IX mandat magistris Theologiae: «Contenti terminis a PP. institutis, mentes auditorum vestrorum fructu *coelestis eloqui* saginetis.»

3.º Apostolus quam habeant SS. Patres auctoritatem docet (2): *Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem prophetas, alios vero evangelistas, alios autem pastores et doctores, ad consummationem sanctorum, in opus ministerii, in aedificationem corporis Christi; donec occurramus omnes in unitatem fidei...*

Ex his autem elucet, non tantum auctoritate ad fidei doctrinam tradendam ornari SS. Patres, sed et a Deo illam accepisse potestatem ad Ecclesiae complendum magisterium. Proinde Patrum sententiae, licet non sint habendae uti fidei definitiones, constituunt tamen argumenta intrinseca et mediata scientiae Sacrae.

52. **Dico VI.** Recentiorum Doctorum sententiae non levia etiam exhibent intrinseca et mediata argumenta pro scientia theologica.

1.º Ecclesia in suis circa fidem definitionibus exquirat quoque recentiorum Doctorum mentem, et plurimi facit.

(1) Matth. XVI, 18; Jo. XXI, 15.—(2) Eph. IV, 11.

2.° Ad Ecclesiae, seu corporis Christi aedificationem, locum quodammodo sanctorum Patrum tenent recentes Doctores: ergo, non sine speciali Dei providentia, Ecclesiae dati sunt, ut *omnes occurramus in unitatem fidei*.

53. **Dico VII.** Naturalis rationis dictamina ad Sacram Doctrinam possunt argumenta extrinseca subministrare.

1.° Patet ex his quae supra, cap. III, Dico IV, tradita fuere (n. 22).

2.° Veritates a Deo revelatae, non tantum verbis et propositionibus ex hominum loquela desumptis propositae fuere, sed etiam conceptibus rationalibus significatae: atqui ex naturalis rationis vi dependet linguarum intelligentia et conceptuum rationalium genuinus sensus; ergo.

3.° Praeterea, non splendet menti rationale lumen quasi vago et confuso modo, sed interpositis perceptionibus, vel judiciis, universalibus aut particularibus. Atqui lumine rationis indiget Theologia ut a fidei veritatibus conclusiones eruat: ergo et dictamina rationis eidem argumenta praebent.

4.° Gregorius IX non reprobavit absolute quod scientias naturales Parisienses magistri in Sacra Theologia adhiberent, sed quod «scientiae naturalium plus debito insisterent; quod fidem conarentur plus debito ratione adstruere naturali: quod caput redigerent in caudam, et ancillae cogerent famulari reginam.»

Supponit ergo S. Pontifex deberi in Theologia rationem etiam adhiberi, ita tamen ut famuletur tamquam *ancilla*, non autem extollatur et imperet quasi *regina*.

54. **Dico VIII.** Historiographorum, maxime Ecclesiasticorum, narrationes saepe etiam confirmant Theologicam doctrinam.

¶ *Nota:* non est sermo de Sacris Bibliorum historiis; non enim argumenta extrinseca illae exhibent, sed intrinseca. De humanis ergo, seu profanis agimus historiis.

Per historiam discimus plurium dogmatum definitionem et causas, occasionemque ob quas fuerint definita. Dignoscimus etiam haeresum ortum, progressum et interitum; haereticorum et schismaticorum malas artes, et ab unitate catholica et apostolica recessum. Illustratur, ope historiae, Ecclesiae unitas, apostolicitas et perpetua duratio; SS. Patrum sanctitas et doctrina; Conciliorum causa, exitus, decreta, et definitionum scopus et verus sensus. Historiis discimus miram Religionis propagationem, martyrum victorias, et insignia prodigia quibus, Deo cooperante, fides commendabatur.

55. **Scholion.** Historiam Ars Critica comitetur oportet, quae

nihil est aliud quam rectum iudicium et diligens inquisitio ad vera a falsis in narrationibus historicis discernendum. Non levia quoque desumet theologus argumenta ex notitia Rei sacrae Antiquariae.

ARTICULUS III.

De sedibus, seu locis argumentorum theologorum.

Statutis diversorum argumentorum generibus, facile elucebit quae sint loca, seu sedes argumentorum Theologorum, quas summam hic exhibemus.

Dico I. Scripturae Sacrae sedem exhibent uberrimam argumentorum illorum, quae Theologiae intrinseca sunt et immediata.

56. Nam universa christiana Religio, a Christo et deinceps, hoc fundamentale tenuit dogma; Scripturas tum Novi, tum Veteris Testamenti a Deo fuisse inspiratas. Omnia ergo signa et argumenta quae divinitatem sacrosanctae Religionis nostrae ostendunt, et istud probant divinarum Scripturarum dogma. Ideo et Trident. Synodus illud definivit (Ses. IV), tamquam fidei fundamentum.

Dico II. Sacrae Traditiones, ex ore Christi et Apostolorum procedentes, argumentorum etiam sunt sedes intrinsece et immediate ad Theologiam spectantium.

57. 1.° Et hoc definivit (ibid.) Conc. Trident.

2.° Apostolus oralem traditionem simul cum Scriptura retinendam docuit: *Itaque, fratres, state; et tenete traditiones quas didicistis, sive per sermonem, sive per epistolam nostram* (1).

3.° Christus D. non misit Apostolos dicens: «*Ite, scribite libros...*» Sed simpliciter munus eis commisit docendi; quod quidem, licet per Scripturam excerceri valeat, communius tamen et connaturalius ore completur, quemadmodum ipse Jesus Christus unice complevit: *Data est mihi omnis potestas in coelo et in terra: euntes ergo docete omnes gentes* (2). *Euntes in mundum universum, praedicate Evangelium omni creaturae* (3). *Sicut misit me Pater, et ego mitto vos* (4). Non ergo ad solas Scripturas, sed ad quamlibet ab Apostolis traditam doctrinam tenemur suscipiendam.

(1) 2, Thes. III, 14. — (2) Matth. XXVII, 18. — (3) Marc. XVI, 15. — (4) Jo. XX, 21.

4.º Authentia et inspiratio librorum SS. ex Traditione dignoscitur, ita ut Augustinus asseveranter diceret: «Evangelio non crederem, nisi me Ecclesiae Catholicae commoveret auctoritas (1). Si auctoritatem Scripturarum, omnibus praeferendam, sequi vultis, eam sequamini, quae ab ipsis praesentiae Christi temporibus per dispensationes Apostolorum, et certas successiones episcoporum, usque ad haec tempora, toto orbe terrarum custodita, commendata, clarificata pervenit» (2).

58. **Dico III.** Argumenta theologiae mediata et intrinseca sedem habent in definitionibus Conciliorum generalium et Summorum Pontificum, et in fide universalis Ecclesiae; necnon in SS. Patrum et Doctorum catholicorum doctrina.

Patet ex dictis in articulo praecedenti.

Dico IV. Scientiae naturales, maxime Philosophia, Historiographorum et Rei sacrae Antiquariae peritorum scripta, plurium argumentorum externorum sedem Theologo comparant.

Probatur ex articulo praecedenti.

CAPUT V.

Canones ad usum argumentorum in scientia sacra.

§. I.

59. Ad rectum usum argumentorum ex S. Scriptura ducunt sequentes regulae.

Can. I. Argumentum ex S. Scriptura depromptum in scientia theologica firmissimum est ac irrefragabile.

Can. II. Desumi debet argumentum biblicum ex solis libris canonicis, id est, iudicio Ecclesiae approbatis, ut praedictam habeat efficaciam.

Can. III. Conclusio probanda ex textu sacro, perspicue in illo immediate vel mediate contineri debet, secundum obvium et litteralem sensum.

Can. IV. Ut sensus mysticus firmum praebeat argumentum, certo aliunde constare debet sub literalis illum latere.

Can. V. Si sacer textus non contineat *perspicue* conclusionem,

(1) L. con. epist. Fund. c. 5.—(2) Con. Faust. manich. l. 33, c. 9.

non erit certum argumentum, nisi, alio theologico argumento, illam certo continere probetur.

§ II.

60. Pro usu argumentorum theologorum ex Traditione.

Can. I. Argumentum ex traditione divina desumptum est certum et infallibile.

Can. II. Traditionem aliquam esse certo divinam, constat generatim testimonio Ecclesiae.

Can. III. Si veritas vel praxis aliqua creditur ab Ecclesia esse divinitus revelata, idque ex SS. Litteris non constet, dicenda est ex traditione divina procedere.

Can. IV. Quidquid divinam exigit institutionem, puta, materia et forma Sacramentorum, confessio sacramentalis, infallibilitas Pontificis vel Conciliorum, etc., si non elucet ex SS. Litteris, dicitur ex traditione divina oriri.

§ III.

61. Ad rectum usum argumentorum ex auctoritate Ecclesiae.

Can. I. In definitionibus Ecclesiae circa fidem vel mores firmissimum fundatur argumentum.

Can. II. Communis sensus Ecclesiae in amplectenda aliqua sententia circa fidem vel mores firmum praebeat momentum certitudinis.

Can. III. Quod semel definivit vel tenuit universalis Ecclesia circa doctrinam fidei vel morum, sive in transacto aliquo seculo, sive in praesenti, illud semper firmiter credendum est.

Can. IV. Argumentum ex auctoritate Ecclesiae depromptum, non infirmatur ex dissensu paucorum respective episcoporum.

§ IV.

62. Pro argumentis quae à Conciliis depromuntur.

Can. I. Pro Conciliis Oecumenicis iidem valent Canones ad usum auctoritatis Ecclesiae positi.

Can. II. Concilium simpliciter generale (non approbatum, sed nec reprobatur) gravissimum exhibet argumentum, non tamen ad fidem divinam sufficiens. Si autem fuerit partim, vel in totum, legitime improbatum, nihil evincit eius auctoritas in ea re.

Can. III. Concilia particularia probabilitatem suis decisionibus

conciliant, majorem vel minorem pro rerum et personarum adjunctis.

Can. IV. Illa tantum judicia, quae definitive emittunt Concilia, plenam auctoritatem assequuntur. Unde disquisitiones, rationes, praeambula, et ejusmodi, quae non propter se intenduntur, sed quatenus sternunt viam ad id quod definiendum est, per se loquendo, probabilitatem non superant vel humanam, prudentemque certitudinem.

§ V.

63. De sententiis Romanorum Pontificum.

Can. I. Eorum decretoria judicia, quae tamquam supremi Ecclesiae Pastores emittunt, sunt irrefragabilia.

Can. II. Ideoque, si circa fidem eo modo decernant, ad fidem catholicam decisiones spectabunt; si vero sub alia nota ad fidem non pertinente, non poterit Theologus aliter de rebus decisus judicare.

Can. III. Distinguatur oportet in Pontifice persona privata ab eius universali magisterio. Cum autem Pastoris Supremi munus agit, valent etiam exceptiones quae in Can. IV. pro Conciliis notatae sunt.

§ VI.

64. Ad argumentandum ex Patribus.

Can. I. Unanimis Patrum consensus, in judiciis circa fidem vel mores, certum praebet argumentum.

Can. II. Idem censendum si consenserint in expositione alicujus SS. Scripturarum sententiae.

Can. III. Si plures, modo dicto, convenient, paucioribus tamen contradicentibus, probabilior tantum eorum erit sententia.

Can. IV. Si pauci consentiant, aliis tacentibus, probabile exhibent argumentum.

§ VII.

65. De auctoritate Theologorum et Canonistarum.

Can. I. Unanimis eorum consensus in re theologica vel canonica moralem gignit certitudinem, ita ut non liceat *sine temeritatis* nota ab eo recedere.

Can. II. Quae communi certoque suffragio illi deducunt ex principiis fidei vel morum, negari nequeunt sine proximo periculo haereseos vel erroris.

Can. III. Si unus Theologus, ingenio et sapientia insignis, novis adductis rationibus, vel prioribus accuratius perpensis, a ceteris dissentiret, non esset temeritatis arguendus.

Can. IV. Cum inter se dissentiunt Theologi et Canonistae, auctoritas sententiarum non est ex solo numero definienda, sed praecipue ex rationibus quibus ducuntur.

Can. V. Theologi et Canonistae, qui unius Scholae vel magistri placita sectari profitentur, propria non fulgent auctoritate, sed aliena tantum, vel Magistri, vel scholae coryphaeorum.

§ VIII.

66. Ad arguendum ex ratione.

Can. I. Ex duplici principio, altero fidei, altero rationis, si evidenter conclusio inferatur, certa habebitur certitudine theologica. Utrum certitudine fidei credi possit, dissentiunt theologi.

Can. II. Nec omnium dogmatum evidentia rationalis est quaerenda, neque vicissim omnium est neganda.

Can. III. Exemplo D. Thomae et aliorum insignium Doctorum, dogmata, communiter, sunt lumine rationis confirmanda; vel evidenter vel probabiliter pro subjecta materia.

Can. IV. Id quidem necessarium cum edocendi sunt gentiles, convincendi rationalistae et athei, refellendi sophistae, etc.

Can. V. Hinc patet, magnopere teneri Theologum Philosophiam principiis veram, doctrinis sanam excoluisse: lumen enim fidei cum vero rationis lumine cohaeret, cum falso autem discrepat.

Can. VI. Inter opiniones philosophicas, illas seligat Theologiae sacrae cultor, quae communi modo loquendi Ecclesiae in rebus fidei magis congruunt; aliter, suspicione temeritatis et parum cordatae mentis jure notabitur.

§ IX.

67. Pro Historiae usu in Theologia.

Can. I. Quaelibet narratio historica, quae alicui fidei dogmati adversatur, ut falsa et ficta rejicienda. Puta si dicatur S. Petrum Romam non advenisse; aliquem Pontificem Confessionem Sacramentalem instituisse, etc., etc.

Can. II. Omnes historiae, sive antiquae, sive recentes, quae Sacrae Scripturarum historiae adversantur, nihili faciendae.

Can. III. Historiographi haeretici vel schismatici, in his quae illorum spectant errores, non sunt fide digni. Sic, ex. gr., Eusebius Caesar. ea quae in Nicaeno Conc., et alibi, adversus Arianos fuere statuta, subdole dissimulavit.

Can. IV. Non desumet Theologus argumenta ex historiis apocryphis, vel communi eruditorum iudicio improbatis, vel veritatis criteria haud prae se ferentibus.

Can. V. Illae, praesertim Theologo, firmum praebebunt momentum historiae, quorum auctores prudentia et probitate excelebant; proximiores extiterunt factis quae narrantur, maxime si ex visu testentur; quorum multum intererat rerum veritatem inquirere nec dissimulare; qui, verbo, apud cordatos criticos magni habentur.

CAPUT VI.

Methodus disserendi adversus haereticos opportune a theologo adhibenda.

ARTICULUS I.

Quomodo repellendi haeretici.

§ I.

68. **Dico.** Haeretici Ecclesiam accusantes non audiendi, sed corripiendi sunt.

Prob. Non est audiendus accusator sed, corripiendus, qui

- 1) sit inhabilis ad accusandum et injuste procedat;
- 2) instrumenta probationis vi juridica carentia proferat;
- 3) ad iudicem, litem dirimere non valentem, appellet.

Atqui haeretici Ecclesiam accusantes, 1.º sunt inhabiles... etc.

Ergo. *Minor* prob.

69. 1) In primis sunt inhabiles haeretici ad Ecclesiam, circa fidem, accusandam. Ea de re sic eos corripit Tertulianus (1): «Cupio ostendant mihi ex qua auctoritate prodierunt... Probenit se novos apostolos esse... Volo et virtutes eorum proferri.» «Qui estis? Quando et unde venistis? Qua licentia? Qua potestate?»

70. Illi autem Scripturas subito proferre volent, id est, ad instrumenta venire, ac se quasi legitimos fingere Ecclesiae accusatores. Verum nullatenus ad Scripturas recipiendi, quin prius fateantur; se a nullo missos, nullamque habere auctoritatem ad res fidei edocendas. Quis te misit? Quis patrem tuum Lutherum? Quis reginam

(1) De Praescr. c. 30 et 37.

Elisabeth doctoratu fidei donavit? Nonne a tempore Apostolorum et deinceps extitere haeretici, qui Ecclesiam accusarunt, gregem Christi dilacerarunt, prout praedixit et nos praemonuit Apostolus? (1). Nonne Tito praecepit ipse Apostolus (2): *Haeticum hominem, post unam et secundam correptionem, devota?* Si ergo tu agis quod haeretici omnes; si haeretici non ad disputationem, sed ad correptionem, et quidem *semel* aut *iterum* tantum, admittendi; quo pacto te audiam blasphemantem, accusantem Ecclesiam, quin te ostendas a Deo missum? Non probas? Non exhibes te legitimum Apostolum? Ergo non es legitimus sed iniquus accusator. Si aiebat Apostolus (3) ad Galatas. *Licet nos, aut Angelus de coelo, evangelizet vobis, praeterquam quod evangelizavimus, anathema sit: Sicut praediximus, et nunc iterum dico: si quis vobis evangelizaverit praeter id quod accepistis, anathema sit;* quod et quale anathema mereris tu, cum neque Apostolus sis, neque de coelo angelus?

71. Confir. Omnis accusatio excipitur, si accusatus instrumentis defensionis ab accusatore spoliatur. Iam vero Ecclesia auctoritatem possidebat docendi et gubernandi, qua a tempore Apostolorum utebatur; item, ab iisdem edocta Apostolis, Traditione semper usa est ad veram dignoscendam fidei doctrinam. Hisce autem spoliata divinitus acceptis instrumentis, accusant illam haeretici, et quod accusationem sustineat contendunt. Imo neque Sacras Scripturas, Traditione acceptas, illi integras permittunt; sed, prout libet, sacros Libros expungunt, ceteros corrumpunt, et novas cudentes versiones ad normam privati sui sensus vertunt. Iniquissimi ergo sunt accusatores, donec, quae pacifice possidebat Ecclesia, instrumenta non restituant.

72. Illud, scilicet, volunt haeretici, ut Ecclesia suis spoliata credendi regulis, iisque tantum utens quas ipsi permittunt vel fingunt, in turbine immersa, uti illi, dubitationum, cum ipsis congregaretur et accusationes sustineret!

Verum, ut aiebat Tertullianus (4): «Nobis curiositate opus non est post Christum Jesum, nec inquisitione post Evangelium.» Et: «Nobis, etsi quaerendum esset, ubi tamen quaeri oportet? Apud haereticos, ubi omnia extranea et adversaria nostrae veritati? Ad quos vetamur accedere...? Nemo inde instrui potest, unde destruitur.. Quaeramus ergo in nostro et a nostris et de nostro.» Et cap. 17. «Ista haeresis non recipit quasdam Scripturas; et si quas recipit, non recipit integras... et si aliquatenus integras praestat, nihilominus diversas expositiones commentata convertit... Quid promove-

(1) Act. XX, 29.—(2) Tit. III, 10.—(3) Gal. I, 8.—(4) Praescr. c. 8, et 12.